

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 15 października 2019 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Współpraca policyjna i wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych – Decyzja ramowa 2002/584/WSiSW – Europejski nakaz aresztowania – Podstawy odmowy wykonania – Artykuł 4 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania – Warunki pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim – Ocena przeprowadzana przez wykonujący nakaz organ sądowy – Kryteria

W sprawie C-128/18

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (wyższy sąd okręgowy w Hamburgu, Niemcy) postanowieniem z dnia 8 lutego 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 16 lutego 2018 r., w postępowaniu w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego przeciwko:

Dumitru-Tudorowi Dorobantu

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, R. Silva de Lapuerta, wiceprezes, J.C. Bonichot, A. Arabadjiev, E. Regan, M. Safjan (sprawozdawca) oraz P.G. Xuereb, prezesi izb, M. Ilešič, J. Malenovský, L. Bay Larsen, K. Jürimäe, C. Lycourgos i N. Piçarra, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Campos Sánchez-Bordona,

sekretarz: D. Dittert, kierownik wydziału,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 5 lutego 2019 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu D.T. Dorobantu przez G. Strate'a, J. Rauwalda oraz O.S. Lucke'a, Rechtsanwälte,
- w imieniu Generalstaatsanwaltschaft Hamburg przez G. Jansona oraz B. von Laffert, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niemieckiego początkowo przez T. Henzego, M. Hellmanna oraz A. Berg, a następnie przez M. Hellmanna oraz A. Berg, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu belgijskiego przez C. Van Lul, A. Honhon oraz J.C. Halleux, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: niemiecki.

- w imieniu rządu duńskiego przez J. Nymanna-Lindegrena oraz M.S. Wolff, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Irlandii przez G. Hodge oraz A. Joyce’a, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez G. Mullan, BL,
- w imieniu rządu hiszpańskiego przez M.A. Sampola Pucurulla, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez S. Fiorentina oraz S. Faraciego, avvocati dello Stato,
- w imieniu rządu węgierskiego przez M.Z. Fehéra, G. Koósa, G. Tornyai i M. Tátrai, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez M.K. Bulterman i J. Langera, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu polskiego przez B. Majczyńską, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu rumuńskiego przez C. R. Cantăra, C.M. Florescu, A. Wellman oraz O.C. Ichim, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez S. Grünheid oraz R. Troostersa, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 30 kwietnia 2019 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 4 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”) oraz decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. 2002, L 190, s. 1), zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. (Dz.U. 2009, L 81, s. 24) (zwanej dalej „decyzją ramową 2002/584”).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach wykonania w Niemczech wydanego w dniu 12 sierpnia 2016 r. przez Judecătoria Medgidia (sąd pierwszej instancji w Medgidii, Rumunia) europejskiego nakazu aresztowania przeciwko Dumitru-Tudorowi Dorobantu w celu przeprowadzenia w Rumunii postępowania karnego.

Ramy prawne

EKPC

- 3 Artykuł 3 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC”), zatytułowany „Zakaz tortur”, stanowi:
„Nikt nie może być poddany torturom ani niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu”.

Prawo Unii

Karta

- 4 Artykuł 4 karty, zatytułowany „Zakaz tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania”, stanowi:

„Nikt nie może być poddany torturom ani niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu”.

- 5 W wyjaśnieniach dotyczących karty praw podstawowych (Dz.U. 2007, C 303, s. 17) (zwanym dalej „wyjaśnieniami dotyczącymi karty”) w odniesieniu do art. 4 karty uściślono, że „[p]rawo zawarte w [tym] artykule odpowiada prawu zagwarantowanemu na mocy artykułu 3 [EKPC] o takim samym brzmieniu” oraz że „[w] zastosowaniu artykułu 52 ustęp 3 karty ma ono więc takie samo znaczenie i zakres jak wspomniany artykuł z [EKPC]”.

- 6 Artykuł 52 karty, zatytułowany „Zakres i wykładnia praw i zasad”, w ust. 3 przewiduje:

„W zakresie, w jakim niniejsza karta zawiera prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w [EKPC], ich znaczenie i zakres są takie same jak praw przyznanych przez tę konwencję. Niniejsze postanowienie nie stanowi przeszkody, aby prawo Unii przyznawało szerszą ochronę”.

- 7 W wyjaśnieniach dotyczących karty sprecyzowano w odniesieniu do jej art. 52 ust. 3, że „[o]dniesienie do [EKPC] obejmuje zarówno konwencję, jak i jej protokoły”, że „znaczenie i zakres praw zagwarantowanych są określone nie tylko w tych instrumentach, ale także w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej”, że „ostatnie zdanie ustępu ma na celu umożliwienie zagwarantowania przez Unię [Europejską] bardziej rozległej ochrony” oraz że „w żadnym przypadku poziom ochrony zapewniony w karcie nie może być niższy niż poziom zagwarantowany w [EKPC]”.

- 8 Artykuł 53 karty, zatytułowany „Zakres zastosowania”, stanowi:

„Żadne z postanowień niniejszej karty nie będzie interpretowane jako ograniczające lub naruszające prawa człowieka i podstawowe wolności uznane, we właściwych im obszarach zastosowania, przez prawo Unii i prawo międzynarodowe oraz konwencje międzynarodowe, których Unia lub wszystkie państwa członkowskie są stronami, w szczególności przez [EKPC] oraz przez konstytucje państw członkowskich”.

Decyzja ramowa 2002/584

- 9 Artykuł 1 decyzji ramowej 2002/584, zatytułowany „Definicja europejskiego nakazu aresztowania i zobowiązani[e] do jego wykonania”, przewiduje:

„1. Europejski nakaz aresztowania stanowi decyzję sądową wydaną [orzeczenie sądowe wydane] przez państwo członkowskie w celu aresztowania [zatrzymania] i przekazania przez inne państwo członkowskie osoby, której dotyczy wniosek [nakaz], w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego [polegającego na pozbawieniu wolności].

2. Państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej.

3. Niniejsza decyzja ramowa nie skutkuje modyfikacją [nie prowadzi do zmiany] obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa zawartych w art. 6 [UE]”.

- 10 Artykuły 3, 4 i 4a decyzji ramowej 2002/584 ustanawiają podstawy obligatoryjnej i fakultatywnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania.
- 11 Artykuł 5 decyzji ramowej 2002/584 przewiduje gwarancje ze strony wydającego nakaz państwa członkowskiego udzielane w szczególnych przypadkach.
- 12 Zgodnie z art. 6 decyzji ramowej 2002/584, zatytułowanym „Właściwe organy sądowe [Określenie właściwych organów sądowych]”:
- „1. Wydającym nakaz organem sądowym jest organ sądowy wydającego nakaz państwa członkowskiego właściw[y] dla wydania europejskiego nakazu aresztowania na mocy prawa obowiązującego w tym państwie.
2. Wykonującym nakaz organem sądowym jest organ sądowy wykonującego nakaz państwa członkowskiego właściw[y] dla wykonania europejskiego nakazu aresztowania na mocy prawa obowiązującego w tym państwie.
- [...]”.
- 13 Artykuł 7 decyzji ramowej 2002/584, zatytułowany „Powołanie [Wsparcie ze strony] organu centralnego”, przewiduje w ust. 1:
- „Każde państwo członkowskie może wyznaczyć organ centralny lub, jeśli jego system prawny przewiduje taką możliwość, więcej niż jeden organ centralny wspomagający właściwe organy sądowe [w celu wsparcia właściwych organów sądowych]”.
- 14 Stosownie do art. 15 decyzji ramowej 2002/584, zatytułowanego „Decyzja o przekazaniu”:
- „1. Decyzję o tym, czy dana osoba ma zostać przekazana, podejmuje wykonujący nakaz organ sądowy, z uwzględnieniem terminów i zgodnie z warunkami określonymi w niniejszej decyzji ramowej.
2. Jeśli wykonujący [nakaz] organ sądowy uważa informacje przekazane przez wydające nakaz państwo członkowskie za niewystarczające do celów podjęcia decyzji o przekazaniu, występuje o bezzwłoczne przekazanie niezbędnych informacji uzupełniających, w szczególności w odniesieniu do art. 3–5 oraz art. 8, oraz może ustalić termin ich otrzymania, z uwzględnieniem konieczności zachowania terminu określonego w art. 17.
3. Wydający nakaz organ sądowy może w dowolnym terminie przysyłać wszelkie dodatkowe przydatne informacje do wykonującego nakaz organu sądowego”.
- 15 Artykuł 17 decyzji ramowej 2002/584, zatytułowany „Terminy i procedury [zasady] podejmowania decyzji o wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania”, stanowi:
- „1. Europejski nakaz aresztowania stosuje się i wykonuje w trybie przewidzianym dla spraw niecierpiących zwłoki [pilnym].
2. W przypadkach gdy osoba, której dotyczy wnioski [nakaz], wyraża zgodę na swoje przekazanie, ostateczna decyzja w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania zostaje podjęta w ciągu 10 dni od wyrażenia zgody.
3. W pozostałych przypadkach ostateczna decyzja o wykonaniu europejskiego nakazu zostaje podjęta w ciągu 60 dni po aresztowaniu [od zatrzymania] osoby, której dotyczy wnioski [nakaz].

4. W sytuacji gdy w szczególnych przypadkach europejski nakaz aresztowania nie może zostać wykonany w terminie ustanowionym w ust. 2 lub 3, wykonujący nakaz organ sądowy niezwłocznie powiadamia o tym wydający nakaz organ sądowy, podając przyczyny zwłoki [opóźnienia]. W takim przypadku terminy mogą zostać przedłużone o dalsze 30 dni.

[...]”.

Prawo niemieckie

Ustawa zasadnicza Republiki Federalnej Niemiec

- 16 Paragraf 101 ust. 1 zdanie drugie Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (ustawy zasadniczej Republiki Federalnej Niemiec) z dnia 23 maja 1949 r. (BGBl. 1949, s. 1) stanowi:

„Nikt nie może być pozbawiony prawa dostępu do sądu ustanowionego ustawą”.

Ustawa o międzynarodowej pomocy sądowej w sprawach karnych

- 17 Decyzja ramowa 2002/584 została transponowana do niemieckiego porządku prawnego na mocy §§ 78–83k Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (ustawy o międzynarodowej pomocy sądowej w sprawach karnych) z dnia 23 grudnia 1982 r., zmienionej Europäisches Haftbefehlgesetz (ustawą o europejskim nakazie aresztowania) z dnia 20 lipca 2006 r. (BGBl. 2006 I, s. 1721).
- 18 Paragraf 73 wspomnianej ustawy, zmienionej przez ustawę o europejskim nakazie aresztowania, stanowi:

„Wzajemna pomoc sądowa i przekazywanie informacji bez uprzedniego wniosku są niedopuszczalne, jeśli naruszają istotne zasady niemieckiego porządku prawnego. W przypadku wniosku na mocy części ósmej, dziewiątej i dziesiątej wzajemna pomoc sądowa jest niedopuszczalna, jeśli narusza zasady wymienione w art. 6 TUE”.

Spór w postępowaniu głównym i pytanie prejudycjalne

- 19 W dniu 12 sierpnia 2016 r. Judecătorii Medgidia (sąd pierwszej instancji w Medgidii) wydał europejski nakaz aresztowania przeciwko obywatelowi rumuńskiemu D.T. Dorobantu w celu przeprowadzenia postępowania karnego w sprawie czynów stanowiących przestępstwa przeciwko mieniu, a także podrabiania i posługiwania się podrobionymi dokumentami (zwany dalej „europejskim nakazem aresztowania z dnia 12 sierpnia 2016 r.”).
- 20 Postanowieniami z dnia 3 i 19 stycznia 2017 r. Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (wyższy sąd okręgowy w Hamburgu, Niemcy) uznał za zgodne z prawem przekazanie w wykonaniu europejskiego nakazu aresztowania z dnia 12 sierpnia 2016 r. D.T. Dorobantu organom rumuńskim.
- 21 W tym celu wspomniany sąd przypomniał wymogi określone w wyroku Trybunału z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru (C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), zgodnie z którym wykonujący nakaz organ sądowy musi najpierw ocenić, czy w odniesieniu do warunków pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim występują systemowe lub ogólne nieprawidłowości lub też nieprawidłowości dotyczące niektórych grup osób czy też niektórych

zakładów karnych, a następnie zbadać, czy istnieją poważne i udowodnione podstawy, by sądzić, że dana osoba będzie narażona na rzeczywiste niebezpieczeństwo nieludzkiego lub poniżającego traktowania ze względu na warunki jej pozbawienia wolności rozważane w tym państwie.

- 22 W ramach pierwszego etapu tej kontroli Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (wyższy sąd okręgowy w Hamburgu) stwierdził, na podstawie między innymi orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczących Rumunii oraz sprawozdania Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz (federalnego ministerstwa sprawiedliwości i ochrony konsumentów, Niemcy), że istnieją konkretne dowody na systemowe i ogólne nieprawidłowości w zakresie warunków pozbawienia wolności w Rumunii.
- 23 W następstwie tego ustalenia wspomniany sąd ocenił, w ramach drugiego etapu wspomnianej kontroli, informacje przekazane w szczególności przez sąd wydający rozpatrywany nakaz aresztowania oraz przez Ministerul Justiției (ministerstwo sprawiedliwości, Rumunia), dotyczące warunków pozbawienia wolności D.T. Dorobantu w przypadku jego przekazania organom rumuńskim.
- 24 W tym względzie Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (wyższy sąd okręgowy w Hamburgu) wziął pod uwagę informacje, zgodnie z którymi D.T. Dorobantu, w ramach zastosowania tymczasowego aresztowania w toku prowadzonego przeciwko niemu postępowania, byłby umieszczony w czteroosobowych celach o powierzchni, odpowiednio, 12,30 m², 12,67 m² lub 13,50 m² lub w celach dziesięcioosobowych o powierzchni 36,25 m². Gdyby D.T. Dorobantu został skazany na karę pozbawienia wolności, byłby osadzony najpierw w zakładzie karnym, w którym na każdego więźnia przypada powierzchnia 3 m², a następnie albo w takich samych warunkach, gdyby został osadzony w zakładzie karnym typu zamkniętego, albo, w przypadku osadzenia go w zakładzie karnym typu otwartego lub półotwartego, w celi, w której na każdą osobę przypada powierzchnia 2 m².
- 25 Na podstawie wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 22 października 2009 r. w sprawie Orchowski przeciwko Polsce (CE:ECHR:2009:1022JUD001788504), z dnia 19 marca 2013 r. w sprawie Blejușcă przeciwko Rumunii (CE:ECHR:2013:0319JUD000791010) oraz z dnia 10 czerwca 2014 r. w sprawie Mihai Laurențiu Marin przeciwko Rumunii (CE:ECHR:2014:0610JUD007985712) Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (wyższy sąd okręgowy w Hamburgu) przeprowadził ogólną ocenę warunków pozbawienia wolności w Rumunii. W tym względzie wspomniany sąd odnotował poprawę tych warunków od 2014 r., nawet jeśli powierzchnia 2 m² na osobę nie spełnia wymogów określonych w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Niedostatek przestrzeni, jaką dysponują osoby pozbawione wolności, jest jednak w dużej mierze rekompensowany innymi warunkami pozbawienia wolności. Ponadto wspomniany sąd zaznaczył, że Rumunia ustanowiła skuteczny mechanizm kontroli warunków pozbawienia wolności.
- 26 Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (wyższy sąd okręgowy w Hamburgu) stwierdził ponadto, że w przypadku odmowy przekazania D.T. Dorobantu organom rumuńskim zarzucane mu przestępstwa pozostałyby bezkarne, co byłoby sprzeczne z celem, jakim jest zapewnienie skuteczności wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych w Unii.
- 27 Na podstawie postanowień Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (wyższego sądu okręgowego w Hamburgu) z dnia 3 i 19 stycznia 2017 r. Generalstaatsanwaltschaft Hamburg (prokuratura w Hamburgu, Niemcy) zezwoliła na przekazanie D.T. Dorobantu organom rumuńskim po odbyciu przez niego kary pozbawienia wolności, na którą został skazany za inne przestępstwa popełnione w Niemczech.
- 28 Dumitru T. Dorobantu do 24 września 2017 r. odbywał karę pozbawienia wolności orzeczoną za wspomniane przestępstwa popełnione w Niemczech.

- 29 Dumitru T. Dorobantu wniósł do Bundesverfassungsgericht (federalnego trybunału konstytucyjnego, Niemcy) skargę na te postanowienia Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (wyższego sądu okręgowego w Hamburgu).
- 30 Postanowieniem z dnia 19 grudnia 2017 r. Bundesverfassungsgericht (federalny sąd konstytucyjny) uchylił wspomniane postanowienia z uwagi na to, że naruszyły one przewidziane w art. 101 ust. 1 zdanie drugie ustawy zasadniczej Republiki Federalnej Niemiec prawo D.T. Dorobantu do sądu ustanowionego ustawą. Sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania do Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (wyższego sądu okręgowego w Hamburgu).
- 31 W swoim postanowieniu Bundesverfassungsgericht (federalny trybunał konstytucyjny) stwierdził, że w wyroku z dnia 20 października 2016 r. w sprawie Muršić przeciwko Chorwacji (CE:ECHR:2016:1020JUD000733413) Europejski Trybunał Praw Człowieka orzekł, że fakt, iż przestrzeń osobista, jaką dysponuje osoba pozbawiona wolności, jest mniejsza niż 3 m² w celi zbiorowej, prowadzi do „silnego domniemania” naruszenia art. 3 EKPC, które to domniemanie może zostać obalone, jeżeli ograniczenia przestrzeni osobistej w porównaniu z wymaganym minimum wynoszącym 3 m² są krótkotrwałe, sporadyczne i nieznaczne, jeżeli towarzyszy im wystarczająca swoboda poruszania się poza celą i odpowiednie zajęcia poza celą oraz jeżeli zakład, w którym osadzona jest dana osoba, zapewnia w sposób ogólny godziwe warunki pozbawienia wolności, a osoba ta nie jest narażona na inne czynniki uważane za okoliczności pogarszające złe warunki pozbawienia wolności.
- 32 Ponadto według Bundesverfassungsgericht (federalnego trybunału konstytucyjnego) niektóre kryteria przyjęte przez Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (wyższy sąd okręgowy w Hamburgu) w ramach ogólnej oceny warunków pozbawienia wolności w Rumunii nie zostały dotychczas wyraźnie zaakceptowane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka jako elementy, które mogą zrekompensować ograniczenie przestrzeni osobistej, jaką dysponuje osoba pozbawiona wolności. Tak jest w szczególności w przypadku możliwości korzystania z urlopu, przyjmowania gości, zlecenia czyszczenia odzieży osobistej i zakupu produktów. Ponadto nie jest pewne, czy poprawa systemu ogrzewania, instalacji sanitarnych i warunków higienicznych może zrekompensować takie ograniczenie przestrzeni osobistej, biorąc pod uwagę niedawne orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.
- 33 Bundesverfassungsgericht (federalny trybunał konstytucyjny) wskazał również, że ani Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, ani Europejski Trybunał Praw Człowieka nie orzekły dotychczas o znaczeniu, w sprawie takiej jak ta rozpatrywana w postępowaniu głównym, kryteriów dotyczących współpracy sądów karnych w Unii ani konieczności unikania bezkarności sprawców przestępstw i tworzenia dla nich „safe havens” (bezpiecznych przystani).
- 34 Krajowy nakaz aresztowania wydany przez Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (wyższy sąd okręgowy w Hamburgu) w celu przekazania D.T. Dorobantu został wykonany do czasu zawieszenia tymczasowego aresztowania zainteresowanego na mocy postanowienia tego sądu z dnia 20 grudnia 2017 r.
- 35 W celu wydania rozstrzygnięcia po przekazaniu sprawy przez Bundesverfassungsgericht (federalny trybunał konstytucyjny) do ponownego rozpoznania Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (wyższy sąd okręgowy w Hamburgu) zmierza do ustalenia wymogów wynikających z art. 4 karty w odniesieniu do warunków pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim oraz kryteriów, które należy przyjąć w celu dokonania oceny przestrzegania tych wymogów zgodnie z wyrokiem Trybunału z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru (C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198).

36 W takich okolicznościach Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (wyższy sąd okręgowy w Hamburgu, Niemcy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Jakie minimalne wymogi muszą spełniać warunki pozbawienia wolności w kontekście decyzji ramowej 2002/584, aby były zgodne z art. 4 karty?
- a) Czy prawo Unii ustanawia w szczególności »bezwzględna« dolną granicę rozmiaru celi więziennej, poniżej którego art. 4 karty jest zawsze naruszony?
 - i) Czy dla określenia przestrzeni przypadającej na jednego osadzonego w celi więziennej ma znaczenie, czy jest to cela pojedyncza, czy zbiorowa?
 - ii) Czy przy obliczaniu rozmiaru celi więziennej należy odjąć powierzchnię zajmowaną przez umeblowanie (łóżko, szafa itp.)?
 - iii) Jakie wymogi w zakresie infrastruktury są ewentualnie istotne dla kwestii zgodności warunków pozbawienia wolności z prawem Unii? Jakie znaczenie ma ewentualnie bezpośredni (lub tylko pośredni) otwarty dostęp z celi przykładowo do pomieszczeń sanitarnych i innych, a także zaopatrzenie w ciepłą i zimną wodę, ogrzewanie, oświetlenie itp.?
 - b) Jak dalece istotne dla tej oceny są różne »typy zakładów karnych«, szczególnie różne okresy otwierania cel i różny stopień swobody poruszania się w ramach zakładu karnego?
 - c) Czy pod uwagę mogą być brane – tak jak uczynił to sąd odsyłający w swoich orzeczeniach uznających przekazanie za zgodne z prawem – także prawne i organizacyjne usprawnienia w wydającym nakaz państwie członkowskim (wprowadzenie systemu rzecznika praw obywatelskich, utworzenie sądów penitencjarnych itd.)?
- 2) Według jakich kryteriów należy oceniać zgodność warunków pozbawienia wolności z prawami podstawowymi zagwarantowanymi prawem Unii? Do jakiego stopnia owe kryteria wpływają na wykładnię pojęcia »rzeczywistego niebezpieczeństwa« w rozumieniu wyroku z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru (C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198)?
- a) Czy organy sądowe wykonującego nakaz państwa członkowskiego są w tym względzie uprawnione do pełnej kontroli warunków pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim, czy też organy te powinny ograniczyć się do »kontroli oczywistych niedostatków«?
 - b) W przypadku gdyby Trybunał w ramach odpowiedzi na pierwsze pytanie prejudycjalne doszedł do wniosku, że w prawie Unii istnieją »bezwzględne« wymogi dotyczące warunków pozbawienia wolności: czy niezapewnienie tych minimalnych warunków nie podlega wyważaniu w tym znaczeniu, że tym samym od razu zawsze istniałoby »rzeczywiste niebezpieczeństwo« wykluczające przekazanie, czy też wykonujące nakaz państwo członkowskie może dokonać wyważenia istotnych względów? Czy mogą przy tym zostać uwzględnione takie aspekty jak utrzymanie wzajemnej pomocy prawnej między państwami członkowskimi, skuteczność europejskiego systemu wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych lub zasady wzajemnego zaufania i wzajemnego uznawania?».

Postępowanie przed Trybunałem

37 Postanowieniem z dnia 25 września 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 27 września 2018 r., Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (wyższy sąd okręgowy w Hamburgu) poinformował Trybunał, że po wydaniu przeciwko D.T. Dorobantu europejskiego nakazu aresztowania z dnia 12 sierpnia 2016 r., został on in absentia skazany w Rumunii na karę pozbawienia wolności w wymiarze dwóch lat i czterech miesięcy. W konsekwencji rumuński organ sądowy uchylił wspomniany europejski nakaz aresztowania i w dniu 1 sierpnia 2018 r. wydał nowy europejski nakaz aresztowania w celu wykonania wspomnianej kary (zwany dalej »europejskim nakazem aresztowania z dnia 1 sierpnia 2018 r.«). Po wydaniu nowego europejskiego nakazu aresztowania sąd odsyłający podtrzymał swoje pytania prejudycjalne.

- 38 W dniu 14 listopada 2018 r. Trybunał zwrócił się do Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (wyższego sądu okręgowego w Hamburgu) z wnioskiem o udzielenie wyjaśnień, zgodnie z art. 101 regulaminu postępowania przed Trybunałem, żądając od niego w szczególności wyjaśnienia, czy zezwolenie na skierowanie do wykonania i wykonanie europejskiego nakazu aresztowania z dnia 1 sierpnia 2018 r. można uznać za pewne, a nie hipotetyczne.
- 39 Pismem z dnia 20 grudnia 2018 r., które wpłynęło do Trybunału tego samego dnia, Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (wyższy sąd okręgowy w Hamburgu) odpowiedział, że – z zastrzeżeniem odpowiedzi Trybunału na pytania prejudycjalne – zezwolenie na skierowanie do wykonania i wykonanie europejskiego nakazu aresztowania z dnia 1 sierpnia 2018 r. jest pewne.
- 40 Z informacji zawartych w postanowieniu Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (wyższego sądu okręgowego w Hamburgu) z dnia 25 września 2018 r. i w owym piśmie z dnia 20 grudnia 2018 r. wynika, że sąd odsyłający ma wydać orzeczenie w sprawie wykonania ważnego europejskiego nakazu aresztowania (zob. a contrario postanowienie z dnia 15 listopada 2017 r., Aranyosi, C-496/16, niepublikowane, EU:C:2017:866, pkt 26, 27). Należy zatem udzielić odpowiedzi na pytania przedstawione przez sąd odsyłający.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 41 W pytaniach prejudycjalnych, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zastanawia się, w pierwszej kolejności, nad intensywnością i zakresem kontroli, jaką powinien sprawować wykonujący nakaz organ sądowy, który posiada dowody na istnienie systemowych lub ogólnych nieprawidłowości w zakresie warunków pozbawienia wolności panujących w zakładach karnych wydającego nakaz państwa członkowskiego, w świetle art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 w związku z art. 4 karty, w celu dokonania oceny, czy istnieją poważne i sprawdzone podstawy, by sądzić, że po przekazaniu do tego państwa członkowskiego osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, będzie narażona na rzeczywiste niebezpieczeństwo nieludzkiego lub poniżającego traktowania w rozumieniu art. 4 karty. W szczególności sąd ten zastanawia się, czy taka kontrola powinna być pełna, czy też przeciwnie, ograniczona jedynie do przypadków oczywistych niedostatków w zakresie tych warunków pozbawienia wolności.
- 42 W drugiej kolejności wspomniany sąd zadaje pytanie, czy przeprowadzając tę ocenę, musi wziąć pod uwagę minimalną powierzchnię przypadającą na osobę umieszczoną w celi takiego zakładu. Zastanawia się on również, w jaki sposób przestrzeń ta jest obliczana w przypadku, gdy w celi znajdują się też meble i urządzenia sanitarne, jak również jakie znaczenie, dla celów takiej oceny, mają inne warunki pozbawienia wolności, takie jak warunki sanitarne lub zakres swobody poruszania się osoby osadzonej w zakładzie karnym.
- 43 W trzeciej kolejności sąd ten dąży do ustalenia, czy do celów wspomnianej oceny należy uwzględnić istnienie środków ustawodawczych i strukturalnych mających na celu poprawę kontroli warunków pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim.
- 44 W czwartej kolejności wspomniany sąd zadaje pytanie, czy ewentualne nieprzestrzeganie przez dane państwo członkowskie minimalnych wymogów dotyczących warunków pozbawienia wolności może być zrównoważone względami związanymi ze skutecznością współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych oraz zasadami wzajemnego zaufania i uznawania.

Uwagi wstępne

- 45 W celu udzielenia odpowiedzi na postawione pytania należy na wstępie przypomnieć, że jak wynika z orzecznictwa Trybunału, prawo Unii opiera się na zasadniczym założeniu, zgodnie z którym każde państwo członkowskie dzieli z wszystkimi innymi państwami członkowskimi – i przyjmuje, że państwa te dzielą z nim – szereg wspólnych wartości, na których opiera się Unia, jak sprecyzowano w art. 2 TUE. Założenie to oznacza i uzasadnia istnienie między państwami członkowskimi wzajemnego zaufania, że wartości te będą uznawane, a zatem prawo Unii, które wprowadza je w życie, będzie przestrzegane [wyroki: z dnia 25 lipca 2018 r., Minister for Justice and Equality (Nieprawidłowości w systemie sądownictwa), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, pkt 35; z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 48].
- 46 Zarówno zasada wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi, jak i zasada wzajemnego uznawania, która sama w sobie opiera się na wzajemnym zaufaniu między nimi, mają w prawie Unii fundamentalne znaczenie, gdyż umożliwiają utworzenie i utrzymywanie przestrzeni bez granic wewnętrznych. Dokładniej rzecz ujmując – zasada wzajemnego zaufania wymaga, w szczególności w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, aby każde z tych państw uznawało – z zastrzeżeniem wyjątkowych okoliczności – że wszystkie inne państwa członkowskie przestrzegają prawa Unii, a zwłaszcza praw podstawowych uznanych w tym prawie [wyroki: z dnia 25 lipca 2018 r., Minister for Justice and Equality (Nieprawidłowości w systemie sądownictwa), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, pkt 36; z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 49].
- 47 A zatem przy wykonywaniu prawa Unii państwa członkowskie mogą być zobowiązane na mocy tego właśnie prawa przyjmować domniemanie przestrzegania praw podstawowych przez inne państwa członkowskie, a tym samym nie tylko nie mogą one wymagać od innego państwa członkowskiego poziomu ochrony krajowej praw podstawowych wyższego od poziomu zapewnionego w prawie Unii, lecz także – z zastrzeżeniem wyjątkowych przypadków – nie mogą one sprawdzać, czy to inne państwo członkowskie rzeczywiście przestrzegało w konkretnym wypadku praw podstawowych zagwarantowanych przez Unię [wyroki: z dnia 25 lipca 2018 r., Minister for Justice and Equality (Nieprawidłowości w systemie sądownictwa), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 50].
- 48 W obszarze regulowanym decyzją ramową 2002/584 zasada wzajemnego uznawania, stanowiąca, jak wynika zwłaszcza z jej motywu 6, kamień węgielny współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, znajduje zastosowanie w art. 1 ust. 2 tej decyzji ramowej, wprowadzającym regułę, zgodnie z którą państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami wspomnianej decyzji ramowej. Wykonujące nakaz organy sądowe mogą co do zasady odmówić wykonania takiego nakazu wyłącznie w oparciu o enumeratywnie wyliczone podstawy odmowy wykonania, przewidziane w decyzji ramowej, a wykonanie europejskiego nakazu aresztowania można uzależnić wyłącznie od jednego z warunków ściśle określonych w art. 5 tej decyzji ramowej. Podczas gdy wykonywanie europejskiego nakazu aresztowania stanowi zasadę, odmowa wydania jest przewidziana jako wyjątek, który należy interpretować ściśle. Decyzja ramowa 2002/584 wyraźnie wskazuje podstawy obligatoryjnej (art. 3) i fakultatywnej (art. 4 i 4a) odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania oraz gwarancje, jakich powinno udzielić wydające nakaz państwo członkowskie w szczególnych przypadkach (art. 5) [wyroki: z dnia 25 lipca 2018 r., Minister for Justice and Equality (Nieprawidłowości w systemie sądownictwa), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, pkt 41, 42; a także z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 54, 55].

- 49 Niemniej Trybunał uznał także, że „w wyjątkowych okolicznościach” mogą zostać wprowadzone inne ograniczenia dotyczące zasad wzajemnego uznawania i wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi [wyroki: z dnia 25 lipca 2018 r., Minister for Justice and Equality (Nieprawidłowości w systemie sądownictwa), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 56].
- 50 W tym kontekście Trybunał uznał, pod pewnymi warunkami, obowiązek umorzenia przez wykonujący nakaz organ sądowy postępowania w przedmiocie przekazania, wprowadzonego decyzją ramową 2002/584, jeśli w wyniku takiego przekazania osoba ścigana mogłaby zostać narażona na niebezpieczeństwo nieludzkiego lub poniżającego traktowania w rozumieniu art. 4 karty [zob. podobnie wyroki: z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 84; z dnia 25 lipca 2018 r., Minister for Justice and Equality (Nieprawidłowości w systemie sądownictwa), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, pkt 44; a także z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 57].
- 51 I tak gdy organ sądowy wykonujący nakaz państwa członkowskiego dysponuje danymi świadczącymi o rzeczywistym niebezpieczeństwie nieludzkiego lub poniżającego traktowania osób pozbawionych wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim w świetle standardu ochrony praw podstawowych gwarantowanego prawem Unii, a w szczególności art. 4 karty, jest on zobowiązany dokonać oceny istnienia tego niebezpieczeństwa, gdy musi podjąć decyzję co do przekazania organom wydającego nakaz państwa członkowskiego osoby objętej europejskim nakazem aresztowania. Wykonanie takiego nakazu nie może bowiem prowadzić do nieludzkiego lub poniżającego traktowania wspomnianej osoby [wyroki: z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 88; a także z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 59].
- 52 W tym celu wykonujący nakaz organ sądowy powinien na wstępie oprzeć się na obiektywnych, wiarygodnych, dokładnych i należyście zaktualizowanych danych o warunkach pozbawienia wolności panujących w wydającym nakaz państwie członkowskim, które dowodzą istnienia nieprawidłowości, czy to systemowych lub ogólnych, czy dotyczących niektórych grup osób lub też niektórych zakładów karnych. Dane te mogą wynikać w szczególności z międzynarodowych orzeczeń sądowych, takich jak wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, orzeczeń sądowych wydającego nakaz państwa członkowskiego oraz decyzji, sprawozdań i innych dokumentów sporządzanych przez organy Rady Europy lub pochodzących z systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych [wyroki: z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 89; a także z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 60].
- 53 W niniejszej sprawie, jak wynika z akt sprawy, jakimi dysponuje Trybunał, sąd odsyłający stwierdził, na podstawie orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczących Rumunii, orzeczeń sądów niemieckich oraz sprawozdania federalnego ministerstwa sprawiedliwości i ochrony konsumentów, że istnieją konkretne dowody systemowych i ogólnych nieprawidłowości w zakresie warunków pozbawienia wolności w tym państwie członkowskim. Zadane przez sąd odsyłający pytania opierają się zatem na przesłance istnienia takich nieprawidłowości, których prawdziwość sąd ten powinien sprawdzić, uwzględniając należyście zaktualizowane dane [zob. podobnie wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 71].
- 54 W każdym wypadku samo istnienie danych świadczących o nieprawidłowościach, czy to systemowych lub ogólnych, czy dotyczących niektórych grup osób lub też niektórych zakładów karnych, w odniesieniu do warunków pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim nie oznacza bowiem koniecznie, że w konkretnym przypadku zainteresowana osoba byłaby poddana

nieładzkiemu lub poniżającemu traktowaniu w razie przekazania organom tego państwa członkowskiego [wyroki: z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 91, 93; a także z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 61].

- 55 W rezultacie aby zapewnić poszanowanie art. 4 karty w szczególnym przypadku osoby, przeciwko której wydano europejski nakaz aresztowania, wykonujący nakaz organ sądowy, który dysponuje obiektywnymi, wiarygodnymi, dokładnymi i należycie zaktualizowanymi danymi świadczącymi o takich nieprawidłowościach, jest następnie zobowiązany dokonać w sposób konkretny i dokładny oceny, czy w okolicznościach danej sprawy istnieją poważne i sprawdzone podstawy, aby uznać, że w następstwie przekazania do tego państwa członkowskiego osoba taka będzie narażona na rzeczywiste niebezpieczeństwo bycia poddaną tam nieładzkiemu lub poniżającemu traktowaniu w rozumieniu art. 4 karty ze względu na warunki, w jakich będzie w tym państwie członkowskim pozbawiona wolności [zob. podobnie wyroki: z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 92, 94; a także z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 62].
- 56 Przypomniana w pkt 50–55 niniejszego wyroku wykładnia art. 4 karty odpowiada co do istoty znaczeniu nadanemu przez Europejski Trybunał Praw Człowieka art. 3 EKPC.
- 57 Europejski Trybunał Praw Człowieka uznał, że sąd państwa będącego stroną EKPC nie może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania na tej podstawie, że osoba, której dotyczy nakaz, może podlegać w państwie wydającym nakaz warunkom pozbawienia wolności prowadzącym do nieładzkiego i poniżającego traktowania, jeżeli sąd ten nie przeprowadził wcześniej zaktualizowanego i szczegółowego badania sytuacji, jaka miała miejsce w momencie wydania przez niego orzeczenia, i nie próbował zidentyfikować nieprawidłowości strukturalnych w odniesieniu do warunków pozbawienia wolności oraz rzeczywistego i możliwego do zindywidualizowania ryzyka naruszenia art. 3 EKPC w tym państwie (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 9 lipca 2019 r. w sprawie Romeo Castaño przeciwko Belgii, CE:ECHR:2019:0709JUD000835117, § 86).

W przedmiocie intensywności i zakresu kontroli sprawowanej przez wykonujący nakaz organ sądowy w odniesieniu do warunków pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim

- 58 W pierwszej kolejności, w odniesieniu do pytań sądu odsyłającego dotyczących intensywności i zakresu kontroli sprawowanej przez wykonujący nakaz organ sądowy w odniesieniu do warunków pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim w świetle art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 w związku z art. 4 karty, należy na wstępie przypomnieć, że zgodnie z art. 52 ust. 3 zdanie pierwsze karty, w zakresie, w jakim prawo zawarte w art. 4 karty odpowiada prawu zagwarantowanemu w art. 3 EKPC, jego znaczenie i zakres są takie same jak znaczenie i zakres praw przyznanych przez tę konwencję. Ponadto w odniesieniu do art. 52 ust. 3 wyjaśnienia dotyczące karty precyzują, że znaczenie i zakres praw gwarantowanych przez EKPC są określone nie tylko w tej konwencji, ale również w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
- 59 Po tym wstępnym wyjaśnieniu należy podkreślić, po pierwsze, że złe traktowanie, aby podlegało art. 3 EKPC, musi osiągnąć minimalny próg dotkliwości, który należy oceniać z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy, takich jak czas trwania tego traktowania i jego skutki fizyczne lub psychiczne oraz czasami płeć, wiek i stan zdrowia ofiary [zob. podobnie wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 91 i przytoczone tam orzecznictwo].

- 60 Celem art. 3 EKPC jest zapewnienie, aby każdy więzień był pozbawiony wolności w warunkach, które gwarantują poszanowanie godności człowieka, aby sposób wykonywania środka nie narażał zainteresowanego na dolegliwości lub doznanie o natężeniu przekraczającym nieunikniony poziom cierpienia nierozzerwalnie związany z pozbawieniem wolności oraz aby, z uwzględnieniem praktycznych aspektów pozbawienia wolności, zapewnione były w odpowiedni sposób zdrowie i dobre samopoczucie więźnia [wyroki: z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 90; a także z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 90 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 61 W tym kontekście w przypomnianych w pkt 50–52 niniejszego wyroku wyjątkowych okolicznościach kontrola, jaką wykonujący nakaz organ sądowy powinien przeprowadzić w odniesieniu do warunków pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim w celu dokonania oceny, czy istnieją poważne i sprawdzone podstawy, by sądzić, że po przekazaniu do tego państwa członkowskiego osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, będzie narażona na rzeczywiste niebezpieczeństwo nieludzkiego lub poniżającego traktowania, powinna opierać się na ogólnej ocenie istotnych warunków bytowych pozbawienia wolności.
- 62 Uwzględniając fakt, że jak zauważył rzecznik generalny w pkt 107 opinii, zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania w rozumieniu art. 4 karty ma charakter bezwzględny (zob. podobnie wyroki: z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 85–87; a także z dnia 19 marca 2019 r., Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218 pkt 78), poszanowanie godności ludzkiej, które należy zapewnić na mocy tego artykułu, nie byłoby zagwarantowane, w przypadku gdyby kontrola warunków pozbawienia wolności w wydającym państwie członkowskim przeprowadzana przez wykonujący nakaz organ sądowy ograniczała się wyłącznie do oczywistych niedostatków.
- 63 Po drugie, jeżeli chodzi o zakres tej kontroli w odniesieniu do zakładów karnych w wydającym nakaz państwie członkowskim, należy przypomnieć, że organ ten, który ma postanowić o przekazaniu osoby, przeciwko której wydano europejski nakaz aresztowania, powinien w konkretny i dokładny sposób ocenić, czy w okolicznościach danej sprawy istnieje rzeczywiste niebezpieczeństwo, że osoba ta będzie poddana w tym państwie członkowskim nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu [zob. podobnie wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 77].
- 64 Wynika stąd, że badanie, jakie wspomniany organ jest zobowiązany przeprowadzić, ze względu na jego konkretny i dokładny charakter nie może dotyczyć ogólnych warunków pozbawienia wolności panujących we wszystkich zakładach karnych wydającego nakaz państwa członkowskiego, w których dana osoba mogłaby zostać osadzona [zob. podobnie wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 78].
- 65 Zresztą obowiązek zbadania przez wykonujące nakaz organy sądowe warunków pozbawienia wolności panujących we wszystkich zakładach karnych, w których dana osoba może zostać osadzona w wydającym nakaz państwie członkowskim, byłby ewidentnie zbyt daleko idący. Poza tym nie byłoby możliwe wywiązanie się z niego w terminach przewidzianych w art. 17 decyzji ramowej. Takie badanie mogłoby bowiem istotnie opóźnić przekazanie danej osoby, a zatem pozbawić system europejskiego nakazu aresztowania wszelkiej skuteczności (effet utile). Spowodowałoby to ryzyko bezkarności osoby, której dotyczy nakaz [wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 84, 85].
- 66 W rezultacie, przy uwzględnieniu wzajemnego zaufania, jakie powinno istnieć między państwami członkowskimi, a na którym opiera się system europejskiego nakazu aresztowania, oraz biorąc pod uwagę w szczególności terminy wyznaczone wykonującym nakaz organom sądowym przez art. 17

decyzji ramowej 2002/584 na wydanie ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie wykonania takiego nakazu, organy te są jedynie zobowiązane do zbadania warunków pozbawienia wolności w zakładach karnych, w których według dostępnych im informacji jest konkretnie przewidywane osadzenie tej osoby, w tym osadzenie tymczasowe lub przejściowe [wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 87].

- 67 W tym celu wykonujący nakaz organ sądowy powinien na podstawie art. 15 ust. 2 decyzji ramowej 2002/584 wystąpić do organu sądowego wydającego nakaz państwa członkowskiego z wnioskiem o bezzwłoczne przekazanie niezbędnych informacji uzupełniających w odniesieniu do warunków, w których osoba objęta europejskim nakazem aresztowania ma być pozbawiona wolności w tym państwie członkowskim [wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 63 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 68 Jeśli zapewnienie, że dana osoba nie będzie poddana nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu ze względu na konkretne i dokładne warunki pozbawienia wolności niezależnie od tego, w którym zakładzie karnym zostanie ona osadzona w wydającym nakaz państwie członkowskim, zostało udzielone lub co najmniej zatwierdzone przez wydające nakaz państwo członkowskie, po zwróceniu się w razie potrzeby o wsparcie do organu centralnego lub jednego z organów centralnych wydającego nakaz państwa członkowskiego w rozumieniu art. 7 decyzji ramowej 2002/584, wykonujący nakaz organ sądowy powinien polegać na tym zapewnieniu, przynajmniej w przypadku braku jakiegokolwiek konkretnej przesłanki pozwalającej przypuszczać, iż warunki pozbawienia wolności panujące w określonym zakładzie karnym są sprzeczne z art. 4 karty [zob. podobnie wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 112].
- 69 Dlatego też wykonujący organ sądowy może stwierdzić, że niezależnie od zapewnienia, o którym mowa w poprzednim punkcie, istnieje rzeczywiste niebezpieczeństwo poddania danej osoby nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu w rozumieniu art. 4 karty ze względu na warunki pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim, wyłącznie w wyjątkowych okolicznościach i na podstawie konkretnych informacji.

W przedmiocie oceny warunków pozbawienia wolności pod względem dostępnej dla osoby osadzonej przestrzeni osobistej

- 70 W drugiej kolejności, jeśli chodzi o ocenę przez wykonujący nakaz organ sądowy warunków pozbawienia wolności pod względem dostępnej dla osoby osadzonej przestrzeni osobistej w celi zakładu karnego, należy zauważyć, że z decyzji o przekazaniu wynika, iż w przypadku przekazania go organom rumuńskim D.T. Dorobantu zostanie osadzony w celi zbiorowej, a nie w celi indywidualnej. W związku z tym, niezależnie od brzmienia pierwszego z przedstawionych pytań, w kontekście niniejszej sprawy konieczne jest określenie minimalnych wymogów w zakresie przestrzeni osobistej przypadającej na osadzonego wyłącznie w odniesieniu do umieszczenia w celi zbiorowej.
- 71 W tym kontekście należy zauważyć, że w świetle stwierdzeń przypomnianych w pkt 58 niniejszego wyroku oraz przy obecnym braku minimalnych norm w tym zakresie w prawie Unii Trybunał oparł się na orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka odnoszącym się do art. 3 EKPC, a konkretnie na wyroku z dnia 20 października 2016 r. w sprawie Muršić przeciwko Chorwacji (CE:ECHR:2016:1020JUD000733413).
- 72 W związku z tym Trybunał orzekł, że przy uwzględnieniu znaczenia przykładanego do czynnika przestrzennego w całościowej ocenie warunków pozbawienia wolności okoliczność, że przestrzeń osobista, jaką dysponuje osoba pozbawiona wolności, wynosi poniżej 3 m² w celi zbiorowej, rodzi silne

domniemanie naruszenia art. 3 EKPC [wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 92 i przytoczone tam orzecznictwo].

- 73 To silne domniemanie naruszenia art. 3 EKPC można obalić zazwyczaj tylko wtedy, gdy po pierwsze, ograniczenia przestrzeni osobistej w stosunku do wymaganego minimum 3 m² są krótkotrwałe, sporadyczne i nieznaczne, po drugie, towarzyszy im wystarczająca swoboda poruszania się poza celą i odpowiednie zajęcia poza celą, oraz po trzecie, zakład zapewnia w sposób ogólny godziwe warunki pozbawienia wolności, a dana osoba nie jest narażona na inne czynniki uważane za okoliczności pogarszające złe warunki pozbawienia wolności [wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 93 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 74 W tym względzie należy dodać, że z pewnością długość okresu pozbawienia wolności może być istotnym czynnikiem w ramach oceny dotkliwości cierpienia lub poniżenia doznawanego przez więźnia ze względu na złe warunki pozbawienia wolności. Jednakże stosunkowo krótki okres pozbawienia wolności sam nie wyłącza automatycznie spornego traktowania z zakresu stosowania art. 3 EKPC, gdy inne elementy wystarczają do tego, by traktowanie to było objęte tym postanowieniem [zob. podobnie wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 97, 98 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 75 Ponadto z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wynika zasadniczo, że jeżeli przestrzeń osobista osoby pozbawionej wolności wynosi między 3 a 4 m² w celi zbiorowej, czynnik przestrzenny pozostaje istotnym czynnikiem oceny właściwego charakteru warunków pozbawienia wolności. W takim przypadku można stwierdzić, że nastąpiło naruszenie art. 3 EKPC, jeżeli brakowi przestrzeni towarzyszą inne złe warunki bytowe pozbawienia wolności, w szczególności brak dostępu do dziedzińca spacerowego lub naturalnego powietrza i światła, słaba wentylacja, zbyt niskie lub zbyt wysokie temperatury w pomieszczeniach, brak prywatności w toalecie lub złe warunki sanitarno-higieniczne (zob. podobnie wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 20 października 2016 r. w sprawie Muršić przeciwko Chorwacji, CE:ECHR:2016:1020JUD000733413, § 139).
- 76 Jeżeli osoba pozbawiona wolności dysponuje ponad 4 m² przestrzeni osobistej w celi zbiorowej i w konsekwencji ten aspekt warunków bytowych pozbawienia wolności nie stanowi problemu, do celów oceny właściwego charakteru warunków pozbawienia wolności zainteresowanego w świetle art. 3 EKPC nadal są istotne inne aspekty tych warunków, o których mowa w poprzednim punkcie (zob. podobnie wyrok EKPC z dnia 20 października 2016 r. w sprawie Muršić przeciwko Chorwacji, CE:ECHR:2016:1020JUD000733413, § 140).
- 77 W odniesieniu do zasad obliczania – w celu dokonania oceny, czy istnieje rzeczywiste niebezpieczeństwo, że dana osoba zostanie poddana nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu w rozumieniu art. 4 karty – minimalnej przestrzeni, jaką powinna dysponować osoba osadzona w celi zbiorowej, w której znajdują się meble i infrastruktura sanitarna, konieczne jest również, przy obecnym braku minimalnych norm w tym zakresie w prawie Unii, uwzględnienie kryteriów ustanowionych przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w świetle art. 3 EKPC. Sąd ten uważa, że o ile w celu obliczenia dostępnej powierzchni w takiej celi nie należy brać pod uwagę powierzchni sanitarnej, o tyle obliczenie to powinno uwzględniać przestrzeń zajmowaną przez meble, przy czym określono, że osoby pozbawione wolności powinny zachować możliwość normalnego poruszania się w celi (zob. podobnie wyrok EKPC z dnia 20 października 2016 r. w sprawie Muršić przeciwko Chorwacji, CE:ECHR:2016:1020JUD000733413, §§ 75, 114 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 78 W niniejszej sprawie z uwag przedłożonych przez rząd rumuński podczas rozprawy wynika, że D.T. Dorobantu zostałby po jego przekazaniu osadzony w ramach systemu umożliwiającego mu korzystanie ze znacznej swobody przemieszczania się, a także pracy, co ograniczyłoby czas spędzony

w celi zbiorowej. Do sądu odsyłającego należy sprawdzenie tych elementów i ocena wszelkich innych okoliczności istotnych dla celów analizy, którą sąd ten powinien przeprowadzić zgodnie ze wskazaniami określonymi w pkt 71–77 niniejszego wyroku, w stosownych przypadkach poprzez zwrócenie się do wydającego nakaz organu sądowego o udzielenie niezbędnych informacji uzupełniających, jeżeli uzna on, że informacje już przekazane przez ten organ sądowy są niewystarczające, aby umożliwić wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie przekazania.

- 79 Należy wreszcie podkreślić, że choć państwa członkowskie mogą w ramach swych własnych systemów penitencjarnych przewidzieć minimalne wymogi w zakresie warunków pozbawienia wolności wyższe niż wymogi wynikające z art. 4 karty i art. 3 EKPC, zgodnie z wykładnią tego postanowienia dokonaną przez Europejski Trybunał Praw Człowieka, to państwo członkowskie jako państwo członkowskie wykonujące nakaz może uzależnić przekazanie osoby, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, wydającemu nakaz państwu członkowskiemu jedynie od spełnienia tych ostatnich wymogów, a nie od przestrzegania wymogów wynikających z prawa krajowego. Inne rozwiązanie prowadziłoby – poprzez podważenie jednolitości standardu ochrony praw podstawowych określonych w prawie Unii – do naruszenia zasad wzajemnego zaufania i wzajemnego uznawania, do których wzmocnienia dąży decyzja ramowa 2002/584, i w konsekwencji do zagrożenia jej skuteczności (zob. podobnie wyrok z dnia 26 lutego 2013 r., Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, pkt 63).

W przedmiocie znaczenia ogólnych środków mających na celu poprawę kontroli warunków pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskim

- 80 W trzeciej kolejności, w odniesieniu do przyjęcia w wydającym nakaz państwie członkowskim środków takich jak ustanowienie systemu mediacji lub ustanowienie sądów penitencjarnych, które to środki mają na celu wzmocnienie kontroli warunków pozbawienia wolności w tym państwie członkowskim, należy podkreślić, że o ile kontrola, w szczególności kontrola sądowa tych warunków pozbawienia wolności przeprowadzana a posteriori, stanowi istotny element, który może przyczynić się do zachęcenia organów tego ostatniego państwa do poprawy wspomnianych warunków i który w związku z tym może zostać wzięty pod uwagę przez wykonujące nakaz organy sądowe przy dokonywaniu całościowej oceny warunków przewidywanego osadzenia osoby, przeciwko której wydano europejski nakaz aresztowania, dla celów podjęcia decyzji o przekazaniu tej osoby, o tyle taka kontrola sama w sobie nie może wykluczyć niebezpieczeństwa, że osoba ta w następstwie jej przekazania będzie poddana traktowaniu niezgodnemu z art. 4 karty z uwagi na dotyczące jej warunki pozbawienia wolności [zob. podobnie wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 74].
- 81 Z tego względu nawet jeśli wydające nakaz państwo członkowskie wprowadza środki prawne umożliwiające kontrolę zgodności z prawem warunków pozbawienia wolności w świetle praw podstawowych, na wykonujących nakaz organach sądowych nadal ciąży obowiązek przeprowadzenia indywidualnego badania sytuacji każdej zainteresowanej osoby, aby upewnić się, że ich decyzja w sprawie przekazania tej osoby nie spowoduje narażenia jej ze względu na wspomniane warunki na rzeczywiste niebezpieczeństwo poddania nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu w rozumieniu tego postanowienia [wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Generalstaatsanwaltschaft (Warunki pozbawienia wolności na Węgrzech), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, pkt 75].

W przedmiocie brania pod uwagę względów dotyczących skuteczności współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych oraz zasad wzajemnego zaufania i uznawania

- 82 W czwartej kolejności, w odniesieniu do kwestii, czy istnienie rzeczywistego niebezpieczeństwa, że dana osoba zostanie poddana nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu ze względu na niezgodność warunków jej pozbawienia wolności w wydającym nakaz państwie członkowskiemu z minimalnymi wymogami wynikającymi z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, może zostać

zrekompensowane przez wykonujący nakaz organ sądowy, który ma wydać rozstrzygnięcie w sprawie takiego przekazania, względami związanymi ze skutecznością współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych oraz zasadami wzajemnego zaufania i uznawania, należy zauważyć, że przypomniany w pkt 62 niniejszego wyroku bezwzględny charakter zakazu niehumanitarnego lub poniżającego traktowania w rozumieniu art. 4 karty wyklucza możliwość ograniczenia w jakikolwiek sposób przez wskazane względy prawa podstawowego do tego, by nie być poddanym takiemu niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu.

- 83 W tych okolicznościach konieczność zapewnienia, by dana osoba nie została w przypadku przekazania jej wydającemu nakaz państwu członkowskiemu poddana żadnemu niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu w rozumieniu art. 4 karty, uzasadnia, w drodze wyjątku, ograniczenie zasad wzajemnego zaufania i uznawania (zob. podobnie wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 82, 98–102 i 104).
- 84 Wynika z tego, że stwierdzenie przez wykonujący nakaz organ sądowy, iż istnieją poważne i sprawdzone podstawy, by sądzić, że osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, po jej przekazaniu do wydającego nakaz państwa członkowskiego będzie narażona na rzeczywiste niebezpieczeństwo takiego traktowania ze względu na warunki pozbawienia wolności w zakładzie karnym, w którym faktycznie ma ona zostać osadzona, nie może być dla celów wydania rozstrzygnięcia w sprawie takiego przekazania kompensowane względami związanymi ze skutecznością współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych oraz zasadami wzajemnego zaufania i uznawania.
- 85 W świetle wszystkich powyższych rozważań na przedstawione pytania należy odpowiedzieć w następujący sposób:
- Artykuł 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 w związku z art. 4 karty należy interpretować w ten sposób, że w przypadku gdy wykonujący organ sądowy dysponuje obiektywnymi, wiarygodnymi, dokładnymi i należycie zaktualizowanymi danymi świadczącymi o istnieniu systemowych lub ogólnych nieprawidłowości w zakresie warunków pozbawienia wolności w zakładach karnych wydającego nakaz państwa członkowskiego, powinien on, w celu dokonania oceny, czy istnieją poważne i sprawdzone podstawy, by sądzić, że po przekazaniu do tego państwa członkowskiego osoba, przeciwko której wydano europejski nakaz aresztowania, będzie narażona na rzeczywiste niebezpieczeństwo poddania jej niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu w rozumieniu tego art. 4, uwzględnić wszystkie istotne aspekty bytowe warunków pozbawienia wolności w zakładzie karnym, w którym konkretnie przewidywane jest osadzenie tej osoby, takie jak dostępna dla osoby pozbawionej wolności przestrzeń osobista w celi tego zakładu, warunki sanitarne oraz zakres swobody przemieszczania się osoby pozbawionej wolności wewnątrz zakładu. Ocena ta nie ogranicza się do sprawdzenia, czy nie występują oczywiste niedostatki. W celu przeprowadzenia takiej oceny wykonujący nakaz organ sądowy powinien zwrócić się do wydającego nakaz organu sądowego o informacje, które uważa za niezbędne, i zasadniczo, w braku konkretnych dowodów pozwalających na stwierdzenie, że warunki pozbawienia wolności naruszają art. 4 karty, powinien polegać na zapewnieniach udzielonych przez ten ostatni organ.
 - Jeżeli chodzi w szczególności o przestrzeń osobistą dostępną dla osoby pozbawionej wolności, wykonujący nakaz organ sądowy powinien, przy obecnym braku minimalnych norm w tym zakresie w prawie Unii, uwzględnić minimalne wymogi wynikające z art. 3 EKPC, zgodnie z wykładnią tego postanowienia dokonaną przez Europejski Trybunał Praw Człowieka. O ile do celów obliczenia tej dostępnej przestrzeni nie należy brać pod uwagę przestrzeni zajmowanej przez urządzenia sanitarne, o tyle obliczenie to powinno uwzględniać przestrzeń zajmowaną przez meble. Osoby pozbawione wolności powinny jednak zachować możliwość normalnego poruszania się po celi.
 - Wykonujący nakaz organ sądowy nie może wykluczyć istnienia rzeczywistego niebezpieczeństwa niehumanitarnego lub poniżającego traktowania wyłącznie na tej podstawie, że dana osoba dysponuje w wydającym nakaz państwie członkowskim środkiem prawnym umożliwiającym jej

zakwestionowanie warunków jej pozbawienia wolności lub że w tym państwie członkowskim istnieją środki ustawodawcze lub strukturalne mające na celu wzmocnienie kontroli warunków pozbawienia wolności.

- Stwierdzenie przez wspomniany organ, że istnieją poważne i sprawdzone podstawy, aby sądzić, że osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, po jej przekazaniu do wydającego nakaz państwa członkowskiego będzie narażona na niebezpieczeństwo nieludzkiego lub poniżającego traktowania ze względu na warunki pozbawienia wolności panujące w zakładzie karnym, w którym konkretnie przewidywane jest jej osadzenie, nie może być dla celów wydania rozstrzygnięcia w sprawie takiego przekazania kompensowane względami związanymi ze skutecznością współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych oraz zasadami wzajemnego zaufania i uznawania.

W przedmiocie kosztów

- ⁸⁶ Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 1 ust. 3 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r., w związku z art. 4 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że w przypadku gdy wykonujący organ sądowy dysponuje obiektywnymi, wiarygodnymi, dokładnymi i należycie zaktualizowanymi danymi świadczącymi o istnieniu systemowych lub ogólnych nieprawidłowości w zakresie warunków pozbawienia wolności w zakładach karnych wydającego nakaz państwa członkowskiego, powinien on, w celu dokonania oceny, czy istnieją poważne i sprawdzone podstawy, by sądzić, że po przekazaniu do tego państwa członkowskiego osoba, przeciwko której wydano europejski nakaz aresztowania, będzie narażona na rzeczywiste niebezpieczeństwo poddania jej nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu w rozumieniu tego art. 4, uwzględnić wszystkie istotne aspekty bytowe warunków pozbawienia wolności w zakładzie karnym, w którym konkretnie przewidywane jest osadzenie tej osoby, takie jak dostępna dla osoby pozbawionej wolności przestrzeń osobista w celi tego zakładu, warunki sanitarne oraz zakres swobody przemieszczania się osoby pozbawionej wolności wewnątrz zakładu. Ocena ta nie ogranicza się do sprawdzenia, czy nie występują oczywiste niedostatki. W celu przeprowadzenia takiej oceny wykonujący nakaz organ sądowy powinien zwrócić się do wydającego nakaz organu sądowego o informacje, które uważa za niezbędne, i zasadniczo, w braku konkretnych dowodów pozwalających na stwierdzenie, że warunki pozbawienia wolności naruszają art. 4 karty praw podstawowych, powinien polegać na zapewnieniach udzielonych przez ten ostatni organ.

Jeżeli chodzi w szczególności o przestrzeń osobistą dostępną dla osoby pozbawionej wolności, wykonujący nakaz organ sądowy powinien, przy obecnym braku minimalnych norm w tym zakresie w prawie Unii, uwzględnić minimalne wymogi wynikające z art. 3 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r., zgodnie z wykładnią tego postanowienia dokonaną przez Europejski Trybunał Praw Człowieka. O ile do celów obliczenia tej dostępnej przestrzeni nie należy brać pod uwagę przestrzeni zajmowanej przez urządzenia sanitarne, o tyle obliczenie to powinno uwzględniać przestrzeń zajmowaną przez meble. Osoby pozbawione wolności powinny jednak zachować możliwość normalnego poruszania się po celi.

Wykonujący nakaz organ sądowy nie może wykluczyć istnienia rzeczywistego niebezpieczeństwa niehumanitarnego lub poniżającego traktowania wyłącznie na tej podstawie, że dana osoba dysponuje w wydającym nakaz państwie członkowskim środkiem prawnym umożliwiającym jej zakwestionowanie zastosowanych wobec niej warunków pozbawienia wolności lub że w tym państwie członkowskim istnieją środki ustawodawcze lub strukturalne mające na celu wzmocnienie kontroli warunków pozbawienia wolności.

Stwierdzenie przez wspomniany organ, że istnieją poważne i sprawdzone podstawy, aby sądzić, że osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, po jej przekazaniu do wydającego nakaz państwa członkowskiego będzie narażona na niebezpieczeństwo niehumanitarnego lub poniżającego traktowania ze względu na warunki pozbawienia wolności panujące w zakładzie karnym, w którym konkretnie przewidywane jest jej osadzenie, nie może być dla celów wydania rozstrzygnięcia w sprawie takiego przekazania kompensowane względami związanymi ze skutecznością współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych oraz zasadami wzajemnego zaufania i uznawania.

Podpisy